

DOBROGEA JUNĂ

DOBROGEA A DOBROGENILOR

Director: **CONSTANTIN N. SARRY**

ABONAMENTE: 40 Lei - Pe 6 luni... 20 Lei
Anunțuri și Reclame după învoială

ORGAN NATIONAL-DOBROGEAN

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI. - STR. PATRAȘCU-VODA, No. 4
Manuscrisurile nu se înapoiază

PENTRU PATRIE

Vitejii Dobrogeni

Kaist-a vijă moară, pronom și-a moarte vie.
I. Hellade Rădulescu.

Viața trebuie să fie o educație nelucrată. Trebuie să învățăm totul: dela a vorbi până la a muri; - să legăm morala cu ideea vieții celei mai intense și mai extensive - deci a unei vieți cât mai rodnică. Legăm morala cu o viață trăită pentru alții. Ghiță Gurgău a învățat și să moară. Este eroul dobrogean dela „Mândru și Carpații Clăbucetului”. Mădăruș ardelean, născut în Bălăgești pițet Hârșova - și lăsa deopotrivă mândria neamului său și fapta chipului vrednic de renume al obștii sale.

Se trăgea din cunoscuta familie a Gurgăurilor cu o mare parte în naționalizarea Dobrogei noastre: căci în vreme de dezorientare a năvalului românesc dintre Dunăre și Mare, Gurgău, ca și de odată Popa, Tomoșoi, Ruculeșii, Moșii și alții alți frați „de dincolo”, își plănuiau voioși țărmele pe meleagurile dobrogeane, purtându-le cu ei, grăul, obiceșii și sufletul românesc.

GHIȚĂ GURGĂU

Absolvent al școlii comerciale și bacalaureat al liceului din Bragol moșilor său, unde și a oțelit sufletul, pregătindu-se pentru o viață de luptă pentru neamul românesc Ghiță Gurgău și-a continuat studiile sale de specialitate la academia comercială din Lipsa, al cărui student distins a fost și pe care a terminat-o cu cele mai frumoase succese.

Întors în țară cu iluzii și idealuri, și-a început cariera ca procurator în banca românească din București. Prin zel, corectitudine și cinste ajunsesse sufletul acestei instituții. Era lubit și stimulat de șefii și subalternii, cari vedea în tânărul idealist entuziast și integrat o glorie a specialiștilor.

În zile de vacanță venia pe la „moșie”. Căte na ne spunea din proiectele sale - „Indrumarea noilor generații spre industrie și comerț”, „bănci”, „consumatori”, „agricultură sistematică”, „agricultură națională”, vizuri ce-ar fi devenit ceva, dacă războiul nu n-î lăsa. Căci era hotărât să crezeze un curent nou și sănătos în Dobrogea pe care o lăba așa de mult și avea cu prisosință p lăperea și energia treabitoare.

Dar l-a fost scris să moară moarte de eroi... „Suflet” al regimentului 32 Tulcea, sublocotenentul Ghiță Gurgău și-a distins presta-

tufindeni. În lupta cu greutățile inerente unei campanii în condițiile știute ca și în foaia înamicului Iran. La Plămânda, ca și la Clăbucet, a fost eroul admirat al trupelor luptătoare și exemplul de curaj, inițiativă și pricepere al camarazilor săi ofiteri.

La Clăbucet, regimentul - copleșit de puhoiul nefericit de dușmani - trebuia să cedeze. „Cine se oferă să susțină retragerea înspre Ploesti?” striga cu voce sinistră colonelul. Se oferii sublocotenentul Ghiță Gurgău și retragerea începu. Dar vai! Un glonț nebun lovi în cap pe braval susținător și Ghiță căzu la pământ... „Am luptat mult”.

„Sunt mulțumit”, îi jură cele din urmă cuvinte. Camarazii îl luară în tranșee și îl înconjurară. El numai putea să vorbească. Zărind pe cel cu care visase să intre în Ardealul lubit însă, o mare inteligență și o inimă și mai mare încă, îi privi lung și surdse.

Puseze toată gândirea lui în această privire, tot idealul în acest urâs.

Continuă să zurede apoi, numai prin puterea privirii...

Și în acest timp familia l lubit, rădăcina a țele Moldovei și Basarabiei, neștiutoare că într'un moment într'altul avea să piardă tot ce-i era mai scump... Erau sfârși prin a coborî pleoapele. Respirația la început scodată, deveni clișid cu clișid mai dulce și mai încet... În armă, în tr'un suspin aproape imperceptibil, se stinse. Era zi de Octombrie.

A fost înmormântat în amurgul târziu al dimineții următoare. În pământul lui gubru al braziilor Carpaților... Scrierile acoperite cu flori de toamnă și rămurele de molifi Cortegiul trecu de alungul

pădurilor, pentru a urca colina Clăbucetului.

Si acum, pe coastele Clăbucetului, de unde ochii privește dublul înfinit al cerului Ardealului și Mării Negre, aproape de brazi bătrâni și cu frunziș lăcrămând în zorile dimineții turtur, par' că plângător o despele înconjurată de flori multicolore. poartă această inscripție simplă:

SUB-LOCOT. GHIȚĂ GURGĂU

Erou martir la 29 ani

Fii siguri prietene Ghiță, că ce-al avut mai bun în țina, va supraviețui.

I. D.

DREPTUL NOSTRU LA DESPĂGUBIRI

de G. D. BENDERLY

Am scris în numărul precedent, că repararea daunelor trebuie să fie independentă de primirea unei despăgubiri complete sau incomplete dela inamic.

Na se poate subordona, la noi în Dobrogea cel puțin, repararea daunelor despăgubiri primite.

Dreptul nostru este independent de ori ce despăgubire acordată de Conferința păcii. Dreptul nostru nu stărnă de relațiile internaționale; el își are fundament în solidaritatea națională dinaintea granițelor. Dacă statul ține sau nu să obție de la potențialii păneri o indemnitate; dacă aceasta depinde de modul de reprezentare sau de mai mult sau mai puțin simpatie de care se bucură reprezentanșii țării, aceasta nu ne poate privi pe noi; noi pretindem un drept și acesta nu poate depinde de politica unui partid; el este laerent calității noastre de cetățeni trăind în societate.

Chiar dacă primind-se despăgubiri, ele nu ar fi suficiente pentru acoperirea tuturor cererilor, aceasta nu poate modifica dreptul nostru; nu putem să suferim nici o reducere din această cauză.

Nu va trebui fixată suma de acordată după o sumă primită, ei vor trebui mai întâi cercetate cererile, stabilite suma reală convenită înscrubă, iar în urmă acordată această sumă în întregime.

Nu se pot opune necesități bugetare, când este vorba de o datorie națională, de un interes național; se pot face economii ori unde, se pot face impuneri asupra câștigurilor de război, asupra ori căruî bun, dar nu se pot reduce despăgubirile necesare refacerii.

Repetăm ceace spuseam într'un articol anterior pentru că, credem, trebuie repetat mereu.

Să nu se comită lașii greșeala obișnuită de a se despăgubi mai întâi statul, județul și comuna și în urmă particularii. Statul este desigur interesat, comuna are și ea interesele ei, dar unul și alta pot găsi mijloace de refacere în împrumuturi cu lungă durată, în împrumuturi, pe câtă vreme particularul n'are la dispoziție nici măcar creditul, deci averea sa, care toată de război garanta eventualul său împrumut, este distrusă. Să înțelegem odată pentru totdeauna, că statul nu este scopul, ci mijlocul; că nu rol sistem în viață pentru stat, ci el pentru noi; că, în fine, cu cât starea noastră va fi mai înfloritoare, cu atât va lobni statul care va putea încasa mai ușor veniturile sale.

În afară de aceasta, statul și comuna au de refăcut lucrul de utilitate care se pot acoperi. Au cerut sume enorme. Primăria Constanța de pildă 45 de milioane pe când ar putea refăce toate stricătura-

nele cu câteva milioane. Să se acopere mai întâi nevoile acestora, cari au suferit în primul lor, adică Dobrogea și partea Siretului, în urmă să se dea statului ce i trebuie pentru caile de comunicație, materialul c. f. și alie mijloace de interes general, iar numai în urmă să se a-lune daunele celor din restul țării. Lășm la oparte faptul că cu cât se va acorda mai puțin statului, atât se vor limita favorurile de-a-bia sau acoperite.

Să nu se comită nici greșeala reducerilor proporționale după sumele cerute cu atât la suită.

Mai întâi: o asemenea procedură ar favoriza pe cei necinstiți în detrimentul celor cinstiți, cari au brcat pēguba efectivă și n'au umșat cererile lor.

Sistemul minimalului nereducibil ar fi de asemenea nedrept, căci mulți cari au suferit bogăși au suferit pagube netenemabile, iar dela acei cari au suferit pagube mari și azi n'au nimic, nu este drept a se reduce nimic.

Singurul criteriu sănătos ar fi necesitatea și posibilitatea refacerii, avându-se în vedere starea actuală a pēg-biților și mijloacele de refacere de care dispune.

Mai sau mai mult, mulți au câștigat în război, chiar în refugiu, alii s'au ruinat; unii mai pot acoperi, alii nu; unii găseșc mijloace de refacere, mai ușor alii mai cu greutate.

Să se facă clasificare cu preferință, de pildă: mobilizații, refugiați, rămași pe loc; să se clasifice pagubele după urgența de refacere, unele, vite, clădiri, pe urma mării, rechiziții, pierderi de tot felul; să se facă clasificarea după starea actuală, iar acumpărările sau sumele totale să se a-lune la urma normelor stabilite astăzi.

Lista acconturilor după sumele declarate este nedreptă. Sunt mulți cari, rămași pe loc au suferit pagube mici și nu lăcut câștiguri enorme. Declarațiile lor mai mici de 20.000 lei vor primi acconturi, pe câtă vreme micul proprietar rural care a fost ruinat completamente și n'are ce mânca astăzi, nu va primi nici un accont, deoarece a declarat o pagubă mai mare de 20.000 lei.

Agricultorilor, meseriașilor, profesioniștilor etc., ar trebui să li se plătească acconturi, chiar dacă au pagube declarate mai mari, odată ce s'a înțelesat cu stabilirea și clasificarea pagubelor și odată ce s'a dispus că se vor plăti acconturi înainte de constatarea defalșivă.

Nuami alinarea, când vom avea în vedere la măsurile de just, interesul refacerii și perfecției în dreptul la despăgubire, vom putea obține rezultate sănătoase; alții, despăgubirile nu și vor a-lunge scopul și vor provoca nemulțumiri prin repartizarea neechitabilă acolo unde rurala cințitatea ar trebui să domineze.

RETEVEIE

Susai noștri!

„Românul” din Arad face apel la procurorul Ghițezan, ca să facă opera de purtătoare din vechiul regat.

Li scadar: Avenim noi pe Ghițezan și nostru, care e mai specialist în materie.

Fără titlu

- Ce e cu Barea din Constanța?
- E cea mai proastă... blăstărat de exam!

Geanabet

Un îndrăsnet: Etem Curt Mola

La postul rămas vacant prin moartea prematură a fostului ministru al județului Constanța - provocată de maltratare Bulgarilor - năzustește, pe cât ni se spune, exmulțiul județului Tulcea, Etem Curt Mola.

Cunoaștem foarte bine pretextele lavocate de acest parvenit, care a reușit să și asigure în scopul ce urmărește și concursul unor politicieni locali, pesculori în toate apele turburi, - cum și realele motive care îl determină să schimbe postul dela Tulcea pe cel dela Constanța, cu toate că a fost destituit din acea demnitate. În interesul populației musulmane din Dobrogea, care are mai mult decât ori când nevoie de o liniște binefăcătoare, sfătuim pe numitul Mola, să renunțe definitiv la proiectul acesta. Risică astfel să provoace polemici și frământări, cari vor sfârși prin a-l face situația imposibilă în țară, de ale cărei cele mai stinte simțiminte și a bătut joc în mod ostentiv.

Ministerul Cultelor, avertizat și documentat el însuși - pe cât știm - asupra persoanei lui Etem Curt Mola, va și, nădădușim, să dea intervențiilor ce li s'au făcut sau li se vor mai face, cursul ce li se cuvine.

Sapientii sat.

În timpul perioadei electorale, direcțorul nostru lubid respinșe în Constanța orice corespondență privitoare la starea armăstă a se adresa în acel oraș, str. Dimitrie Sturdza No. 7.

TINDE-ȚI SPADA...

de CRUȚ U. DELABĂLIȘTE

Ca o fiară junghlată se prăvale Budapesta; Călbul maghiar de ară i s'a turburat slesta; Așteptata sfântă pace va dicta-o Dorobanțul - Care pentru vecl deacuma roblilor le rupe lanțul.

Inimă - pe care șirul secțiilor de tortură De amară jelaire te a umplut peste măsură - Svrâle dolul în lături și privește azi Carpații Carl până mai ieri cu tine îți jela în doine frații.

- Dulce Române! - scampă deopotrivă futurore - Ești de mândră îți surde astăzi fe aurora - Aarora dimineții care-aga te n'ștelega: Să ne fi o mamă dulce, dela Tia n Dobrogea.

O! În clipele acestora de marea prăznire - Clipe n care numai Pindul va jeli a lui sortire - Când vor închina flocii fărțior desubjugate Tine seamă și de fii Dobrogei înduretate.

Desliști de lângă sânu-ți de o Danăre irlandă, De când nu mai este podul, soarta par' că ni-l dușmană; - Dar în inimile noastre n'a părăns nici când mințana, Căci copilul de departe e mai scump întodeauna.

Dacă colțul nos' e-o peră în Coroana Tu Regală, Dacă Perla Mării Negre ai grăit că-ți e o fală, Tinde-ți și spre coasta Mării spada binecuvântată: Până unde-a fi Dobroge - ia o, mamă, tu, pe toată!

8 August 1912.

AGLAE VÂRNAV

Cu adănc zdruncin sufletesc ludm parte la nemărginita darere ce-a încercat-o d. Scarlat Vârnava, meritosul fost prefect de Constanța, prin pierderea soției sale Aglae (născută Rosetti), nepoata de frate a Măriei Sale Doamnei Elena Cuza, născută în 2 Februarie 1858.

Copilaria și-a petrecut-o în strănătate uade și-a făcut educația; înapoiindu-se în țară la 1876 se căsătorii cu d. Scarlat Vârnava.

Din areca căsătoriei s'au născut trei copii: Ioana, soția d-lui Emanuel Kapsambelis, ministru al Greciei în Olanda, Petre și Elena.

Fire aletă și blândă, de un ne-întrecut devotament, a fost soție și mamă mai presus de orice laudă.

În lungul răstimp cât a trăit la Constanța, ea a ajutat pe soțul ei în toate operele de binefacere. Constanțenii nu au uitat ajutoarele date din îndemnul și prin îngrijirea ei, în fie care an, la Paști și a Crăciun, copiilor săraci din localitate.

Morțea fătului mult lubit care a căzut cu un vitez în luptele dela Zimnicea, la 15 Septembrie 1916, a adus un zdruncin adănc unui organism, care promitea o viață cât de lungă.

Sentimentul datoriei și nevoia de a face diversiane durerilor ei de mamă, pe care nimic nu ei putea mângâia, ea primi însărcinarea de exdirectoare a spitalului Crucii Roșii No. 117, iar după închiderea acestui spital, întră în comitetul prizonierilor, scriind cu mâna ei toată corespondența pe care locuitorii săteni o adresau rudelor internate în diferitele lagăre din țările dușmane; în fine subii a ei permanentă priveghere au fost îmbrăcași și hrăniți mii de prizonieri și invalizi de război pe cari Crucia Roșie i'a ajutat.

Pentru zelul și meritele ei excepționale a primit ordinul „Crucia Regina Maria clasa I.”

Obosită, aproape istovită, a venit spre odihnire la Constanța - începutul lunii Martie, însă aci s'a declarat boala care a dus-o la mormânt. După mai multe alternative și atunci când se credea că convalescența e aproape, și-a dat obștescul sfârșit. Liniștit, fără durere și fără suspin a început somnul ei pe vecie.

Durerea noastră e cu atât mai mare, cu cât opera de binefacere a aceleia care a fost doamna Aglae Vârnava, urma să se înfînd în curând peste nenorocirii orșani din Dobrogea, cărora hotărâse să le consacra ultimele zile și resurse ale vieții sale.

Fie-l fărâna ușor și memoria de-apurarea binecuvântată.

„Dobrogea Jună”

ȘANTAJ ȘI CĂPĂTUELI

Chestia brevetelor de băutori spirtoase.

Hotărât lucru: Politicianii noștri și afiliașior nu pierd nici un prilej de a stoarce bani până și din piatră secă! E dovedit lucru că, în ultimul timp, cârciumia fac afaceri minunate. Beseu vălșos și aci pentru cari războiul a fost un excelent prilej de îmbogățire, că și acela cari nu râmă pe drumuri.

Cârciumele, care putera oferi deci vântorilor de afaceri o însemnată prădă în aceste vremuri turburi, nu trebuiau scapate din vedere. Și n'au scapat.

I'e de o parte, după indicile și instigațiile celor interesați, s'a cerut emularea unor brevete din Dobrogea, sub cuvânt că proprietarii lor dire și sau lădrișii ar fi paciztat cu vrăjmasii; iar pe de altă parte s'a început atâta la ministri că și în localitate târgului asupra eventualelor vacanțe.

Departele de noi gândul de a juca spărera acelor debitanți de băutori spirtoase, cari s'au făcut vinovați de acte nepatriotice și nedemne. Aceștia să li se ridice drepturile țără nici un ocol și țără nici o afiliașia.

Tot așa însă, dacă e vorba ca să se acorde noul brevet, să se preferi de-mobilizații din provincia noastră, cari s'au ocupat cu acest comest sau cu altul similar înainte de război. Căzul cu brevetul No. 32.228 din 24 Iunie acordat noii d. Constantin N. Orleanu, din Galați, spre a exercita acest comest în centrul Constanței, ne îndrituie să ridicăm această protestare.

Cointeresarea se întinde și la Techirghiol

Agitația proprietarilor din sat și de pe plajă.

În sfârșit, s'a putut vedea filul vizitei de deunăzi la Techirghiol, a celui mai valoros și mai curat din membrii actualei cabinet - vizită înregistrată cu atât alai și atentațiune de cei grupuți în jurul muribundului „Far”, cari au crezut să și poată acoperi la un moment dat goliciunea, cu umbra acestui voluminos personal național.

Decretul-lege, prin care o Societate anonimă, căreia Statul angajat la cointeresare li aduce ca sport, toată averea sa din partea locului și exclusivă exploatarea a nămolului miraculos, aduce deplină lumină asupra scopului urmărit de acea vizită ministerială.

O întreprindere, menită de a imprimă o grabnică și civilizată transformare unei localități balneare dobrogeane, n'are fi putut fi primită de cât cu o deosebită bucurie de toată suflarea locală, dacă ea și-ar urmări distingerea stător mil de oameni, cari și-au plasat ultimele economii în construcții de vile și stabilimente de băi, stăi în satul ce poartă numele locului, că și la Techirghiol-plajă li s'adevăr, statulul numelui societății precizează că vilorul Techirghiol va începe dela Sănătorul de Tuberculoși și va merge spre sud fără limite, excluzând dela lucrările ce va face statul celelalte două localități, scrute a și astfel prășite și ruinate.

